

Nr 120

Av fru **Thorsson**, om inrättandet av ett förlag och en bokhandel för det statliga, kommunala och internationella trycket.

I bokutredningen (SOU 1952: 23) diskuteras frågan om inrättandet av ett statligt bokförlag. Utredningen behandlar därvid i första hand behovet av ett statligt bokförlag i konkurrens med den privata förlagsverksamheten, men kommer till den slutsatsen att ett dylikt för närvarande ej är av behovet påkallat. I sammanhang härmed behandlas även den mera begränsade frågan om en samordning av statens officiella publiceringsverksamhet. Bokutredningen förklarar, att en dylik samordning är »både önskvärd och nödvändig», men utredningen har dock icke lagt fram något förslag i frågan.

Under den tid som förflutit sedan bokutredningen framlade sitt betänkande synes varken frågan om ett statligt bokförlag med mera allmänna uppgifter eller den mera begränsade frågan om en samordning av det statliga trycket ha blivit aktualiserade. Den senare frågan är tillräckligt betydelsefull för att kunna och böra aktualiseras, alldeles oberoende av frågan om ett statligt bokförlag med mera vidsträckta uppgifter.

Det statliga trycket har numera en stor omfattning. Dess distribution och försäljning är emellertid ordnad på ett allt annat än tillfredsställande sätt. Delvis omhänderhas denna verksamhet av de olika organen själva. Sålunda distribueras riksdagstrycket som bekant av riksdagens egen tryckeriexpedition. I viss utsträckning uppdrages distributionen av annat tryck åt enskilda företag; sålunda sker såväl utsändningen som försäljningen av Svensk författningssamling genom det företag, som omhänderhar tryckningen. Samma företag omhänderhar distributionen av ett par av de statliga tidskrifterna, medan andra tidskrifter distribueras på annat sätt. Försäljningen av publikationer, som ingår i serierna Statens offentliga utredningar och Sveriges officiella statistik, omhänderhas av ett privat bokhandelsföretag i Stockholm. Det är lätt att ge ytterligare belägg för den bristande samordningen och effektiviteten av den nuvarande distributionen av det statliga trycket. Ett aktuellt exempel utgör den av finansdepartementet utgivna skriften *Receipt mot inflation*; därest denna skrift utgjort ett led i en regelbundet bedriven förlagsverksamhet, skulle dess distribution säkerligen ha blivit effektivare.

Även det internationella trycket bör nämnas i sammanhanget. Försäljningen av detta omhänderhas av ett annat enskilt bokhandelsföretag än det

ovan nämnda. Man kan även peka på att det finns ett omfattande kommunalt tryck, som i många fall har ett stort allmänt intresse.

Man kan ha olika synpunkter på behovet av det statliga trycket. I fråga om större delen av detta tryck torde det icke råda några delade meningar om att det ur allmänt medborgerliga synpunkter är av stort intresse, att det når en så vidsträckt spridning som möjligt. När det gäller vissa delar av det statliga trycket finns det de som av olika skäl ställer sig tveksamma till dess berättigande. I riksdagen har sålunda vid olika tillfällen förekommit motioner om en begränsning av det statliga trycket. Även den som menar att en del av det statliga trycket är överflödigt måste emellertid komma till den slutsatsen, att en ineffektiv och onödigt dyrbar distribution av det tryck, som likväl förekommer, måste vara föga ändamålsenlig.

Saken har även en ekonomisk sida. På grund av att distributionen är ineffektivt ordnad får enskilda personer och institutioner i många fall aldrig reda på förekomsten av många publikationer. Till följd härav och till följd av att man ej vet vart man skall vända sig för att få tag i en viss publikation blir försäljningen i många fall mindre än vad den borde kunna bli. När det gäller trycksaker, är marginalkostnaden vid en ökad upplaga så obetydlig, och en ökad försäljning medför följaktligen en vinst för det allmänna, även om priset satts lågt.

En samordning av här ifrågasatt slag skulle vara lätt att åstadkomma. Den skulle utgöras av ett bokförlag, omfattande allt statligt officiellt tryck, i kombination med detaljhandel (bokhandel). Verksamheten behövde där- emot inte kombineras med tryckeriverksamhet. Det borde undersökas huruvida verksamheten bör samorganiseras med den av statens upplysningsbyrå bedrivna verksamheten.

Nettokostnaderna för den föreslagna verksamheten skulle blott behöva bli obetydliga. Förutom anskaffning av kontorsutrustning och butiksinredning behövde några kapitalkostnader inte uppkomma. Driftkostnaderna skulle motvägas av den besparing, som skulle uppkomma genom att nuvarande distributionsapparat kunde avvecklas eller förenklas och genom att de rabatter, som nu utgår till enskilda företag, i stället skulle gottgöras verksamheten. Det förefaller troligt att den föreslagna verksamheten kan organiseras på ett sådant sätt att den kommer att innebära en besparing för statsverket.

Det kan slutligen nämnas att dylika kombinerade bokförlag och bokhandlare för statlig tryck har upprättats i flera andra länder. Som exempel på en dylik verksamhet, som förefaller att vara organiserad på ett föredömligt sätt, kan nämnas Her Majesty's Stationary Office i Storbritannien. Denna institution har en omfattande verksamhet inom sina huvudlokaler vid Kingsway i London men har därjämte filialer på flera håll, både i London och i landsorten.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställer undertecknad,
att riksdagen måtte genom skrivelse till Konungen an-
hålla om en utredning angående inrättandet av ett förlag
och en bokhandel för det statliga, kommunala och inter-
nationella trycket.

Stockholm den 23 januari 1957

Inga Thorsson